

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise ja sellega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu kohaselt antakse Eesti Haigekassale (edaspidi *haigekassa*) alates 2019. aastast üle ravikindlustusega hõlmamata isikute vältimatu abi ja rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuste rahastamine.

1.1. Sisukokkuvõte

Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit vahel 23.11.2016 sõlmitud valitsuse moodustamise ja valitsusliidu tegevusprogrammi põhialuste kokkuleppes¹ lepiti kokku Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm aastateks 2016–2019, mille punkti 11.10 kohaselt on võetud ülesandeks tagada Eesti inimestele arstiabi parem kättesaadavus ja tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkus ning selleks on kavas astuda samme Eesti Haigekassa toimimise tõhustamiseks ja tulude suurendamiseks muudest allikatest.

Haigekassa tulubaasi laiendamise raames otsustati viia osa riigieelarvest rahastatavaid teenuseid haigekassasse, et vähendada rahastamise killustatust ja seeläbi suurendada tervishoiusüsteemi tõhusust. Eelnõu kohaselt antakse haigekassale üle ravikindlustusega hõlmamata isikute vältimatu abi ning rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuste eest tasu maksmise kohustus.

Ravikindlustusega hõlmamata isikute vältimatut abi on seni rahastatud riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi kaudu. Eelnõus sätestatud rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuseid on rahastatud nii riigieelarvest kui ka Tervise Arengu Instituudi eelarvest. 2019. aastast võtab eelnimetatud tervishoiuteenuste eest tasu maksmise kohustuse üle haigekassa. Ravikindlustuse hõlmamata isikute tervishoiuteenuste eest tasumine haigekassa poolt alates 2019. aastast eeldab ka rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse § 41, psühhiaatrilise abi seaduse § 19 ning surma põhjuse tuvastamise seaduse §-de 28–30 muutmist nende tervishoiuteenuste osas, mida kehtiva korra kohaselt hüvitatakse samuti riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi ja haigekassa vahel sõlmitud lepingu alusel.

Nimetatud ülesannete rahastamise allikad on tehtud 2017. aastal tervishoiu rahastamise otsustega Vabariigi Valitsuse kabinetis ning Riigikogu võttis vastavad seadusemuudatused vastu 6. detsembril 2017. a Eesti Haigekassa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega 512 SE. Käesolevas eelnõus sätestatud tervishoiuteenuste eest tasumise kohustuse haigekassale üleminekuga on juba arvestatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 51 lõike 2 punktis 2 ja § 66⁸ punktides 2–4 haigekassa eelarvesse laekuva riigieelarve eraldise määra arvutamise valemis. Eelnõuga viiakse ka teiste seaduste sätted eelnimetatud sätetega vastavusse.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise ja sellega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi tervisesüsteemi arendamise osakonna peaspetsialist Ülle Jordan (tel 626 9139; ulle.jordan@sm.ee), sama

¹ Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit kokkulepe valitsuse moodustamise ja valitsusliidu tegevusprogrammi põhialuste kohta. Internetist leitav aadressil: https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/eesti_keskerakonna_sotsiaaldemokraatliku_erakonna_ning_isamaa_ja_res_publica_liidu_valitsusliidu_aluspohimotted_2016-2019.pdf

osakonna nõunik Ingrid Ots-Vaik (tel 626 9168, ingrid.ots-vaik@sm.ee) ning õigusosakonna õigusnõunik Jaanus Põldmaa (tel 626 9328, jaanus.poldmaa@sm.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusnõunik Jaanus Põldmaa (tel 626 9328, jaanus.poldmaa@sm.ee).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (tel 626 9320, virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu väljatöötamiskavatsust ei koostatud. Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi tegevuse 11.10 „Tagame Eesti inimestele arstiabi parema kättesaadavuse ning tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkuse. Astume samme Eesti Haigekassa kulude tõhustamiseks ja tulude suurendamiseks muudest allikatest”² täitmisega.

Eelnõu põhimõtted on kooskõlastatud riigi eelarvestrateegia 2018–2021 arutelu raames tehtud Vabariigi Valitsuse otsustega. Lisaks otsustas Vabariigi Valitsus 16.03.2017 kabinetiistungil, et Sotsiaalministeeriumil tuleb tervisesüsteemi rahastamise jätkusuutlikkuse tagamiseks koostöös Rahandusministeeriumi ja Eesti Haigekassaga töötada välja seadusemuudatuse ettepanekud tervishoiukulude konsolideerimiseks.

Eelnõuga muudetakse järgmisi seadusi:

- 1) tervishoiuteenuste korraldamise seadust, avaldamismärkega: RT I, 22.05.2018, 14 (edaspidi *TTKS*);
- 2) psühhiaatrilise abi seadust, avaldamismärkega: RT I, 30.12.2015, 88 (edaspidi *PsAS*);
- 3) rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seadust, avaldamismärkega: RT I, 28.12.2017, 42 (edaspidi *RKESS*);
- 4) surma põhjuse tuvastamise seadust, avaldamismärkega RT I, 30.12.2017, 15 (edaspidi *SPTS*).

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääldenamus.

2. Seaduse eesmärk

Seaduse eesmärk on üle anda haigekassale alates 2019. aastast ravikindlustusega hõlmamata isikute vältimatu abi ja seni selle raames rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuste rahastamine ning osa Tervise Arengu Instituudi ülesandeid.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse TTKS-i.

Eelnõu § 1 punktid 1–4. Nimetatud TTKS-i muudatustega viiakse alates 2019. aastast ravikindlustusega hõlmamata isikutele (edaspidi ka *kindlustamata isik*) vältimatu abi korras osutatud tervishoiuteenuste rahastamine riigieelarvest haigekassa eelarvesse.

Eelnõuga tehtavad muudatused on seotud kindlustamata isikute vältimatu abi rahastamise üleminekuga haigekassale. Kehtiva korra kohaselt kontrollib kindlustamata isikute raviarveid juba praegu haigekassa vastavalt haigekassa ja Sotsiaalministeeriumi vahelisele lepingule, kuid kulud kaetakse Sotsiaalministeeriumi kaudu riigieelarvest. Eelnõuga viiakse kindlustamata

² <https://www.valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/valitsuse-tegevusprogramm-0>

isikute vältimatu abi ja rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuste kulude katmine 2019. aastast haigekassasse.

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse TTKS 2. peatüki 1. jao pealkirja ning lisatakse sellele sõnad „ja rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenused“. Kehtiv 1. jao pealkiri on „Vältimatu abi“. Kuna TTKS-i muudatusega sätestatakse kindlustamata isikute eest ka muude tervishoiuteenuste eest tasumine, tuleb vastavalt muuta ka 1. jao pealkirja.

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse TTKS § 6 lõiget 4 ning sätestatakse, et ravikindlustusega hõlmamata isikule osutatud vältimatu abi eest tasutakse haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest vastavalt ravikindlustuse seadusele.

Kehtiva sõnastuse kohaselt tasutakse ravikindlustusega hõlmamata isikule osutatud vältimatu abi eest riigieelarvest selleks ettenähtud vahenditest Sotsiaalministeeriumi ja haigekassa vahel sõlmitud lepingu alusel vastavalt ravikindlustuse seadusele. Muudatus on seotud kõigile Eestis viibivatele isikutele osutatud vältimatu abi rahastamise üleminekuga haigekassale. TTKS § 6 lõike 1 kohaselt on igal Eesti Vabariigi territooriumil viibival inimesel õigus saada vältimatut abi.

Rahastamise allika muutmine ei mõjuta ravikindlustusega hõlmamata isikute vältimatu abi kättesaadavust. Vältimatu abiga seotud kulud katab edaspidi haigekassa Sotsiaalministeeriumi asemel. Samuti ei sõlmita enam vastavat halduslepingut, sest vastav ülesanne on antud seaduse alusel haigekassale.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse TTKS-i §-ga 6¹, millega lõikes 1 sätestatakse ravikindlustusega hõlmamata isikule rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuste eest tasumine haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest vastavalt ravikindlustuse seadusele.

Tasumisele kuuluvate tervishoiuteenuste loetelu kehtestatakse lõikes 2 nimetatud tervise- ja tööministri määrusega. Nimetatud teenused tagatakse kindlustamata isikule Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.

Eesti Haigekassa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega muudeti TTKS-i nii, et Eesti Haigekassale eraldatud riigieelarve eraldis katab muu hulgas ka osa teenuste rahastamise, mida praegu korraldab Tervise Arengu Instituut.

Seadust muudetakse ja täiendatakse Tervise Arengu Instituudilt haigekassale üleminevate ülesannete tõttu. Teenuseid rahastatakse haigekassa eelarvest ja selleks on haigekassale täiendavalt eraldatud riigieelarve eraldis (SE 512).

Haigekassa hakkab 2019. aastast Tervise Arengu Instituudi (edaspidi TAI) asemel rahastama ravikindlustusega hõlmamata isikutele osutatavaid tervise- ja tööministri määrusega sätestatud rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuseid. Edaspidi ei ole sisuliselt ravikindlustatus nende teenuste osutamisel oluline, sest teenuseid tuleb osutada kõikidele isikutele ravikindlustuse seaduse ja TTKS-i alusel. Ravikindlustusega kaetud isikud saavad teenuseid ravikindlustuse seaduse alusel ning kindlustamata isikud TTKS-i alusel. Kindlustatud ja kindlustamata isikute teenuste rahastamine on sätestatud eri seaduste alusel.

Haigekassa tasub teenuste eest Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu alusel tervishoiuteenuse osutajatele. Kuivõrd ravikindlustuse seadusega on hõlmatud üksnes kindlustatud isikud, on teatud teenuste puhul vaja täiendavalt sätestada nende eest tasumine haigekassa eelarvest ka ravikindlustusega hõlmamata isikutele. Kuivõrd ravikindlustuse seadus kohaldub üksnes kindlustatud isikutele, ei saa kindlustamata isikute ringi sätestada ravikindlustuse seaduses. Kindlustamata isikute õigus teenust saada tuleb sätestada sama moodi nagu vältimatu abi korraldus TTKS-is.

Seaduses ei ole konkreetseid teenuseid avatud, sest nende muutumine on ajas pidev ning seotud uute vajaduste tekkimisega. Seetõttu tuleb rahastada ravikindlustusega hõlmamata isikutele tervise- ja tööministri määruse alusel osutatavaid rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuseid, mille eesmärk on säilitada rahvastiku tervise kaitse samaväärselt ravikindlustusega hõlmatud isikule Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.

Rahvastiku tervise kaitse säilitamise all on peetud silmas näiteks tervishoiupoliitiliselt olulisi teenuseid, mis aitavad vähendada sõltuvushäiretest tulenevat kahju, ennetada nakkushaiguste levikut ja vähendada riskikäitumist. Siiski on rahvastiku tervise kaitse oluliselt laiem mõiste ning kui otsustatakse riiklikul tasandil leevendada mõnda suure riskiga haigust või tegeleda ennetusega, tuleb sellised teenused sätestada lõike 2 alusel kehtestatavas määruises. Teenused tuleb tagada ravikindlustusega hõlmatud isikutele ja ravikindlustusega hõlmamata isikutele samas mahus ja määras.

Teenused, mida haigekassa hakkab rahastama on näiteks kindlustamata noorte seksuaalnõustamine, kaksikdiagnoosiga patsientide ravi ja nõustamine, tubakast loobumise nõustamine, mitteopiatne institutsionaalne ravi alaealistele ning noorte veebipõhine seksuaaltervise nõustamine. Siinjuures tuleb märkida, et kindlustuskaitsega on kaetud isik kuni 19-aastaseks saamiseni, õpilane ja Eesti alalisest elanikust üliõpilane ning nendele isikutele osutatud tervishoiuteenuste eest tasumise kohustuse on haigekassa juba praegu üle võtnud vastavalt ravikindlustuse seadusele.

Haigekassa eelarvest rahastatakse ka edaspidi ravikindlustusega hõlmamata isikule:

- 1) õe triaazi eest erakorralise meditsiini osakonnas;
- 2) HIV-nakkuse testimise teenuse eest vastavalt juhisele http://www.esid.ee/cms/tl_files/failid/failid/HIV_testimise_ja_ravile_suunamise_uuendatud_juhts_31.pdf;
- 3) HIV-positiivsete ambulatoorsete infektsioonhaiguste teenuste, sh 20% antiretroviirusravi konsiiliumi teenuse kulust vastavalt Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus kehtestatud hinnale;
- 4) tuberkuloosiga isikute ravi;
- 5) kindlustamata tuberkuloosiga isikute ja tuberkuloosiga kontaktis olnud kindlustamata isikute diagnostilised uuringud.

Praegu tasutakse nende teenuste eest riigieelarves ettenähtud vahenditest.

Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks TTKS § 52 lõike 1 punkt 8, mis sätestab, et ravikindlustusega hõlmamata isikutele vältimatu abi osutamist rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi kaudu.

Edaspidi tasub kindlustamata isikute vältimatu abi eest haigekassa, seetõttu ei ole nimetatud säte enam asjakohane.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse PsAS-i, mille § 19 kehtestatakse uues sõnastuses.

Kehtiv PsAS § 19 reguleerib riigieelarvest psühhiaatrilise abi, ravi ja ekspertiisi rahastamist. Võrreldes kehtiva seadusega sätestatakse ravikindlustusega hõlmamata isikule vältimatu psühhiaatrilise abi kulude kandmine haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest. Sisuliselt kordab PsAS-i säte TTKS § 6 lõike 4 regulatsiooni.

PsAS § 19 kehtiv sõnastus on juba ka vananenud ning on teiste seaduste muutmise raames jäetud muutmata. Näiteks ei kasutata seadustes enam mõistet „vaegur“. Kehtiv PsAS § 19 redaktsioon kordab teiste seadustega reguleeritud riigieelarvest finantseeritava psühhiaatrilise abi, ravi ja ekspertiisi sätteid ning nende kordamine PsAS-is ei ole vajalik. Psüühikahäirega isiku

riigieelarvest hooldamise ja taastusabi kulud tasutakse sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud alustel, tingimustel ja korras.

Kohtupsühhiaatriaekspertiisi rahastamine riigieelarvest on sätestatud TTKS § 52 lõike 2 punktis 2. Kaitseväeteenistuseks kõlblikkuse psühhiaatriaekspertiisi tegemise rahastamine riigieelarvest on sätestatud TTKS § 52 lõike 2¹ punktis 2. Kohtu poolt määratud psühhiaatrilise sundravi rahastamine riigieelarvest on sätestatud TTKS § 52 lõike 1 punktis 12. Seksuaalkurjategijate kompleksravi ja üheksa kuu pikkuse sõltuvusravi kohaldamise kulude rahastamine riigieelarvest on reguleeritud TTKS § 52 lõike 2 punktis 4. PsAS-i 3. peatüki sätete alusel kohtu poolt psühhiaatriahaiglasse paigutatud kindlustatud isiku psühhiaatrilise ravi, st tahtest olenematu vältimatu psühhiaatrilise abi kulud katab haigekassa juba praegu ravikindlustuse seaduse alusel; kindlustamata isiku kulud kaetakse vältimatu abina riigieelarvest. Muudatusega tasutakse kindlustamata isiku tahtest olenematu vältimatu psühhiaatrilise abi kulud haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse RKESS-i.

Eelnõu § 3 punktiga 1 muudetakse RKESS § 41 pealkirja. Kehtiva § 41 pealkiri on „Kulude hüvitamine riigieelarvest“. Eelnõuga sätestatakse uus pealkiri „Ravikindlustusega hõlmamata isikute tervishoiuteenuste ja riikliku siirdamisasutuse ülesannete täitmise kulude hüvitamine“.

Eelnõu § 3 punktiga 2 sõnastatakse võrreldes kehtiva seadusega § 41 lõiked 1 ja 2 selliselt, et ravikindlustusega hõlmamata elusdoonorile osutatud tervishoiuteenuste kulud, mis on seotud rakkude, kudede või elundi hankimise ja käitlemisega ning elundi eemaldamise tagajärjel tekkinud terviseseisundist tuleneva raviga, ning surnud doonorile ja potentsiaalsele surnud doonorile osutatud tervishoiuteenuste kulud, mis on seotud rakkude, kudede või elundi hankimise ja käitlemisega, hüvitatakse haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest. Varasemalt hüvitati need kulud riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi poolt haigekassaga sõlmitud halduslepingu alusel.

Eelnõu § 3 punktiga 3 jäetakse alates 2020. aastast RKESS § 41 pealkirjast välja sõnad „ja riikliku siirdamisasutuse ülesannete täitmise“. 1. jaanuarist 2020. a jõustub Eesti Haigekassa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (512 SE) § 7 punkt 10, mis tunnistab kehtetuks § 41 lõike 3. Seetõttu tuleb paragrahvi pealkiri viia kooskõlla selle sisuga.

Eelnõu §-ga 4 muudetakse SPTS-i.

Eelnõu § 4 punktiga 1 muudetakse SPTS § 28 lõiget 1. Võrreldes kehtiva seadusega jäetakse lõikest 1 välja viide ravikindlustuse seadusele. Haigekassa hakkab hüvitama nii ravikindlustusega hõlmatud kui ka ravikindlustusega hõlmamata olnud surnu patoanatomilise lahangu kulusid haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest.

Eelnõu § 4 punktiga 2 muudetakse SPTS § 28 lõike 4 teist lauset ning sätestatakse, et kuni patoanatomilise lahangu katkestamiseni tehtud lahangu kulud kaetakse haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest. Kehtiva sõnastuse kohaselt katab kuni patoanatomilise lahangu katkestamiseni tehtud lahangu kulud haigekassa ravikindlustuse seaduse alusel kehtestatud korras.

Eelnõu § 4 punktiga 3 muudetakse SPTS § 29 lõiget 2 ning sätestatakse, et kui kohtuarstliku ekspertiisi või kohtuarstliku lahangu käigus tuvastatakse, et isiku surm on saanud haiguse tagajärjel, kaetakse lahangu kulud haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest. Kehtivast sõnastusest jäetakse välja viide ravikindlustuse seadusele.

SPTS § 29 lõike 1 kohaselt kaetakse kohtuarstliku ekspertiisi ja kohtuarstliku lahangu kulud riigieelarvest Justiitsministeeriumi kaudu. Kui lahangu käigus tuvastatakse, et surm on saanud haiguse tagajärjel, kaetakse kulud haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest.

Eelnõu § 4 punktiga 4 muudetakse SPTS § 30 lõiget 2 selliselt, et haigekassa tasub kohustuslikus korras patoanatomilisele lahangule suunatud surnu transpordi kulud selleks eraldatud vahenditest.

SPTS-i muudatuste rakendamiseks on vastavad vahendid arvestatud haigekassale ülekantavas riigieelarve eraldises. Muudatuste järel toimub nende teenuste eest tasumine ainult haigekassa eelarvest. Teenuseosutaja jaoks kehtiv olukord ei muutu, muutub vaid teenuse eest tasumise kord.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse seaduse jõustumine.

Seadus jõustub 2019. aasta 1. jaanuaril ning § 3 punkt 3 jõustub 2020. aasta 1. jaanuaril koos vastava RKESS-i sätte jõustumisega.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uut terminoloogiat.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Käesoleva eelnõu seaduse mõjud on esitatud Eesti Haigekassa seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas (512 SE)³, milles selgitati ka ettepanekut viia alates 2019. aastast kindlustamata isikutele vältimatu abi korras osutatud tervishoiuteenuste kulud riigieelarvest haigekassa eelarvesse.

Alates 2018. aastast on riigieelarvesse planeeritud kulusid 8,053 mln euro ulatuses. Kindlustamata isikute raviarveid kontrollib juba praegu haigekassa, kuid kulud kaetakse riigieelarvest. Käesoleva eelnõuga tagatakse, et vastavalt TTKS § 6 lõikele 1 on ka edaspidi igal Eesti Vabariigi territooriumil viibival inimesel õigus saada vältimatut abi. Muudatusega tagatakse, et kõigile on endiselt kättesaadavad vältimatu abi ja muud kindlustamata isikutele seni riigi poolt tagatud tervishoiuteenused (HIVi, tuberkuloosi ravi, tervishoiuteenused elusdoonorile ja surnud doonorile, õe triaaz EMO-s, patoanatomilised lahangud). Teenuseid osutatakse edaspidi samas mahus ning samadele isikutele võrreldes 2018. aastaga.

Järgnevalt kirjeldatakse TAI-lt haigekassale 2019. aastast üleantavaid teenuseid.

Noorte seksuaalnõustamise eelarve 2017. aastal oli 60 000 eurot. Praegu tasub haigekassa teenuse eest ravikindlustatud noortele, teenus hõlmab ka günekoloogi vastuvõtu.

Kaksikdiagnoosiga patsientidele pakub ravi- ja nõustamisteenust SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja kindlustatud isikutele rahastab teenust juba praegu haigekassa. TAI eelarvesse on planeeritud vahendid tervishoiuteenuse osutamiseks ravikindlustuseta isikutele 5000 euro ulatuses. Nimetatud teenuste eest tasumine toimub juba praegu haigekassa kaudu, st teenuse raviarved liiguvad läbi haigekassa arveldamise süsteemi.

³ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/09a043f6-2b77-441f-a485-460f4d458d9e>

Alates 2019. aastast rahastab haigekassa oma eelarvest tubakast loobumise nõustamist, mitteopiaatset institutsionaalset ravi alaealistele ning noorte veebipõhist seksuaaltervise nõustamist. TAI hangib tubakast loobumise nõustamise teenust. Eesmärk on olnud leida koostööpartner igast maakonnast, et tagada teenuse kättesaadavus kõikidele suitsetajatele. Samas on TAI-l olnud raskusi leida koostööpartner. Sellest tulenevalt on mõistlik teenus üle viia haigekassa rahastatavaks, et see oleks võimalik liita esmatasandi teenuste paketi, sest sisuliselt peaks olema tegemist esmatasandil pakutava teenusega. Teenuse eelarve maht 2017. aastal oli 50 000 eurot.

Mitteopiaatne institutsionaalne ravi alaealistele on statsionaarse alaealise patsiendi sõltuvusravi osana pakutav sotsiaal- ja noorsootöö komponent, mida seni on kaetud TAI eelarvest, sest see komponent ei kajastu Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus oleva laste psühhiaatria voodipäeva hinnas. Teenust osutab SA Tallinna Lastehaigla vaimse tervise keskus. Teenuse rahastamise üleandmine haigekassale on mõistlik, kuna tegemist on ühe osaga komplekssest tervishoiuteenusest alaealistele, mida suures ulatuses juba ostab haigekassa. Teenuse rahastamise üleviimiseks on vajalik täiendada haigekassa tervishoiuteenuste loetelu uue teenusega, mis arvestaks täiendavat sotsiaaltöö komponenti näiteks teenuse üldkuludes. Teenuse eelarve 2017. aastal oli 75 000 eurot.

Noorte veebipõhine seksuaaltervise nõustamine on teenus, mida on varem rahastatud projektipõhiselt haigekassa eelarvest, kuid mis on 2016. aastal üle antud TAI-le. Kuna suur osa noorte nõustamiskeskuste (s.o haigekassa noorte reproduktiivtervise ennetusprojekt, kus seksuaalsel teel levivate infektsioonide diagnostika ja ravi on haigekassa rahastatud teenus ja TAI tasub vaid ravikindlustust mitteomavate noorte eest haigekassa tervishoiuteenuste loetelu alusel) ja internetinõustajate meeskonnast kattub, aitab mõlema teenuse rahastamine ühest allikast rahalisi vahendeid kokku hoida ning toetab meeskonnaliikmete ühtsust, sarnast tööetikat ja ühtseid erialaseid teadmisi teenuste pakkumisel. Teenuse eelarve 2017. aastal oli 35 000 eurot.

Sotsiaalministeeriumi ja haigekassa vahelise lepingu alusel osutati kindlustamata isikutele 2016. aastal teenuseid 15 731 isikule summas 7 398 455 eurot ja 2017. aastal 13 339 isikule summas 7 612 877 eurot.

HIVi ravi saajaid oli 2016. aastal 528 isikut ja 2017. aastal 599 isikut; tuberkuloosi ravi sai 2016. aastal 121 isikut ja 2017. aastal 103 isikut, elundidoonoritele osutati tervishoiuteenuseid mõlemal aastal viiele isikule.

1.1. Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Sihtrühm on Eestis elavad ja viibivad isikud, kes võivad vajada vältimatut abi ja rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuseid.

Avaldub mõju, selle ulatus ja sagedus

2016. aastal oli vastavaid ravijuhte 22 384 ja 2017. aastal 18 880.

Järeldus mõju olulisuse kohta: kokkuvõttes on muudatus ja selle mõju olulised, sest sihtrühm ja mõju avaldumise ulatus võivad olla suured. Muudatusega ei kaasne isikutele negatiivse iseloomuga mõjusid, sest võrreldes praeguse olukorraga kindlustamata isikutele osutatavate teenuste kättesaadavus ei muutu.

1.2. Mõju riigiasutuste korraldusele ja majandusele

Sihtrühm: Eesti Haigekassa

Avalduv mõju, selle ulatus ja sagedus

Muudatused puudutavad haigekassa töökorraldust. Haigekassale kui organisatsioonile avalduv mõju on keskmine, sest lisanduvate kohustustega suureneb ka edaspidi nende töökoormus.

Järeldus mõju olulisuse kohta: kokkuvõttes on muudatuse mõju keskmine. Muudatuse järelmõju hindab haigekassa.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamisega seotud kulud on esitatud seletuskirja punktis 7. Kulud kaetakse haigekassa eelarvest selleks ettenähtud vahenditest. Vahendid on haigekassale eraldatud TTKS-i alusel riigieelarve eraldisega. Riigieelarvele täiendavat kulu ei teki.

8. Rakendusaktid

Eelnõust tulenevalt on vaja kehtestada TTKS § 6¹ lõike 2 alusel tervise- ja tööministri määrus „Ravikindlustusega hõlmamata isikule osutatavate rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenuste loetelu“.

9. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2019. aasta 1. jaanuaril ning § 3 punkt 3 jõustub 2020. aasta 1. jaanuaril.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Haigekassale, Eesti Arstide Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile, Eesti Psühhiaatrite Seltsile, SA-le Tallinna Lastehaigla, SA-le Tartu Ülikooli Kliinikum, Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudile, Tervise Arengu Instituudile, SA-le Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Eesti Haiglate Liidule.